Fremme aktivt samfunnsengasjement og entreprenørskap blant unge innvandrerkvinner gjennom felleshager

2024-1-BE04-KA220-YOU-000251697

SUCCSEEDS Samling av praktiske øvelser

Utarbeidet av

Co-funded by the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the Le Bureau International Jeunesse (BIJ). Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

Innhold

Innledning ..... 3 – 4

Module 1: Styrking av unge innvandrerkvinner gjennom grønt entreprenørskap..... 5

1:1: Grønn tenkning og entreprenørskap ..... 6 – 9

1:2: Fra problem til mulighet ..... 10 – 13

Modul 2: Digitale og økonomiske ferdigheter for grønne virksomheter..... 14

2:1: Digital oversikt over utgifter i en felleshage..... 15–16

2:2: Nettsøk og prissammenligning i planlegging av et grønt prosjekt..... 17–18

2:3: Lage en enkel digital budsjettoversikt ..... 19 - 20

Modul 3: Felleshager som arena for inkludering 21

3:1: Vår hage, vårt fellesskap: Kartlegging av bærekraftige bidrag 22–26

3:2: Bærekraft i praksis: Testing av reelle hageløsninger 27–31

Modul 4: Ledelse, nettverk og sosial påvirkning 32

4:1: Utform en innsamlingsaksjon for en felleshage 33–38

4:2: Minihageprosjekt – lederskapsutfordring..... 39–42

4:3 Workshop om nettverksbygging og relasjonsbygging ..... 43 - 44

Modul 5: Videreutvikling og bærekraft for grønne virksomheter 45

5:1: Markedshage-laboratoriet ..... 46 - 48

5:2: Anvendt Green Canvas-modell i felleshager ..... 49 - 50

Innledning

SUCCSEEDS-samlingen av praktiske læringsaktiviteter for veiledere og ungdomsarbeidere som jobber med unge innvandrerkvinner. Målet er å støtte deres sosiale inkludering ved å fremme entreprenørskap og aktivt medborgerskap gjennom felleshager (Community Gardens), samt styrke deres miljøbevissthet og personlige, sosiale og læringskompetanser (LifeComp).

Dette dokumentet inneholder en samling **praktiske treningsøvelser** og **evalueringsverktøy** som kan brukes i **klasserom og/eller i hagen**. De er strukturert og tilpasset de fem hovedmodulene i SUCCSEEDS nettbaserte læringsprogram, hvor hver modul tar for seg et grunnleggende aspekt knyttet til å fremme entreprenørskap, aktivt medborgerskap, miljøbevissthet samt personlige, sosiale og læringsferdigheter hos unge innvandrerkvinner gjennom felleshager. De gir lærere ferdige øvelser, engasjerende metoder og vurderingsstrategier for å evaluere læringsfremgang og tilpasse undervisningsmetoder basert på deltakernes behov.

Moduler

Modul	Tittel på modulen
1	Styrking av unge kvinner med migrasjonsbakgrunn gjennom grønt entreprenørskap
2	**Digitale og økonomiske ferdigheter for grønne virksomheter**
3	Felleshager som arena for inkludering
4	**Ledelse, nettverk og sosial påvirkning**
5	**Videreutvikling og bærekraft for grønne virksomheter**

Praktiske øvelser: Struktur og bruk:

Hver modul i denne veiledningen er strukturert som følger:

1. **Tittel**: Navnet på den praktiske aktiviteten.
2. **Læringsmål**: Beskrivelse av målene knyttet til den tildelte modulen og læringsutbyttet. Hver aktivitet inneholder minst to læringsmål.
3. **Beskrivelse**: Trinnvise instruksjoner om hvordan aktiviteten skal gjennomføres, inkludert:
    - Varighet, rammeverk og språknivå (i henhold til CEFR-nivå. Lenke: Det felles europeiske referanserammeverket for språk (CEFR))
    - Nødvendig forberedelse (f.eks. planlegging)
    - Beskrivelse av prosessen (ulike trinn eller faser)
    - Metodiske anbefalinger

4. **Nyttige ressurser**: Lenker til tilleggsinformasjon, pedagogiske retningslinjer, forskning, studieregler og verktøy som støtter gjennomføringen av aktiviteten.
5. **Nødvendig materiell**: En liste over nødvendige ressurser, som datamaskiner, internettilgang, grafikk, apper eller annet materiell. Aktivitetsark, maler og bilder er inkludert der det er nødvendig.

6. **Vurderingsverktøy**: Strategier for å måle aktivitetens innvirkning på deltakernes læringsfremgang. Disse verktøyene inkluderer:

- Kvalitativ vurdering: Strategisk spørsmålsstilling, deltakerobservasjon, små diskusjoner, skriftlige rapporter, demonstrasjoner og oppgavebaserte vurderinger.
- Kvantitativ vurdering: Flervalgsoppgaver, paringsoppgaver, sant/usant-oppgaver, oppgaver med utfylling og sjekklister.

Målgruppe

Denne samlingen er primært rettet mot **samfunnsopplærere** og **ungdomsarbeidere** som jobber med unge innvandrerkvinner. Den fungerer som et praktisk verktøysett **for å støtte sosial inkludering og aktivt medborgerskap blant unge innvandrerkvinner** ved å fremme **entreprenørskap** gjennom **felleshager.**

Hvordan bruke denne veiledningen

SUCCSEEDS digitale plattform tilbyr et **omfattende økosystem av pedagogiske ressurser**. Lærere kan bruke disse verktøyene **hver for seg eller i kombinasjon** for å skape **engasjerende og effektive læringsopplevelser** for unge innvandrerkvinner.

Lærere kan bruke **samlingen av praktiske øvelser** fleksibelt og i kombinasjon med den utvidede kunnskapen de har fått gjennom Succseeds **Online Learning** Programme for å gi elevene en effektiv opplæring i grønt entreprenørskap.

Modul 1

Styrke unge innvandrerkvinner gjennom grønt entreprenørskap

1:1: Å tenke grønt, å tenke entreprenørskap

Læringsmål

- Tilrettelegge for deltakende og visuelle læringsprosesser som hjelper unge innvandrerkvinner med å identifisere og internalisere sentrale strategier for grønn entreprenørskapstankegang (f.eks. samarbeid, bærekraftig tenkning, læring av feil).
- Lede reflekterende diskusjoner som knytter unge innvandrerkvinners personlige erfaringer, kulturelle kunnskap og styrker til holdninger knyttet til grønt entreprenørskap, for å redusere frykt og øke selvtilliten.

Beskrivelse

VARIGHET, RAMMER, SPRÅKNIVÅ:

- B1 eller høyere
- Mellomnivå (B1): 75 minutter
- Øvre mellomnivå (B2) og høyere: 120 minutter
- Aktivitet i klasserommet
- Kan deles opp over 2 leksjoner

FORBEREDELSE:

- **Samle inn grunnleggende informasjon** om deltakernes språknivå, kulturelle bakgrunn, utdanningserfaring og tidligere erfaring med entreprenørskapskonsepter
- **Forbered flipover, tusjer, klistrelapper og strategikort** med tydelige ikoner og minimalt med tekst. Strategikortene bør oversettes eller forklares muntlig om nødvendig. Sørg for at materialene gir rom for tegninger og symboler, slik at deltakerne kan uttrykke ideer uten å være avhengige av å skrive.
- **Planlegg hvordan du skal introdusere grønt entreprenørskap som en tankegang** og måte å tenke på, i tillegg til som profittgenerering. Forbered eksempler som knytter bærekraft til omsorg for fellesskapet, kreativitet, miljøansvar og små uformelle aktiviteter (f.eks. gjenbruk av materialer, dyrking av mat, deling av ferdigheter).
- **Gjør det klart at formålet med aktiviteten er selvutvikling og selvtillit,** snarere enn forretningsplanlegging. Forbered åpnings- og avslutningsbudskap som forsikrer deltakerne om at det ikke finnes «riktige» eller «gale» svar, og at alle erfaringer er verdifulle.
- **Organiser klasserommet slik at deltakerne kan arbeide i små grupper** og lett se hverandre. Sørg for en avslappet og imøtekommende atmosfære der bevegelse, diskusjon og uformell samhandling oppmuntres.

BESKRIVELSE AV PROSESSEN:

Formålet med denne aktiviteten er å hjelpe unge innvandrerkvinner med å forstå hva en grønn entreprenørånd er, identifisere strategier og holdninger som støtter grønt entreprenørskap og anerkjenne egne styrker og erfaringer som ressurser.

Trinn 1: Hva betyr «grønn entreprenør»? (20 min)

1. Skriv «GRØNN ENTREPRENØR» midt på en flipover.
2. Spør deltakerne: «Hvilke ord, bilder eller handlinger kommer dere på?»
3. Deltakerne legger til ord, tegninger eller bilder rundt det.

Viktig fokus for fasiliteringen: Legg vekt på verdier og holdninger, ikke bare penger, og aksepter ulike kulturelle tolkninger.

Oppmuntre deltakerne (om nødvendig) til å se på grønt entreprenørskap som å ta vare på naturen, løse problemer, hjelpe samfunnet og være kreativ og uavhengig.

Trinn 2: Tankesett vs. ferdigheter (30 min)

Slik gjør du det

- Tegn to kolonner: *Tankesett (hvordan vi tenker)*
- *Ferdigheter (hva vi kan lære)*

1. I små grupper sorterer deltakerne eksempler:

- *Tankesett: ansvar, nysgjerrighet, selvtillit, motstandskraft*
- *Ferdigheter: budsjettering, markedsføring, planting, håndverk*

2. Start følgende diskusjon med deltakerne: «Hvilke holdninger i tankesettet hjelper oss å lære ferdigheter?»

Viktig fokus for fasilitering: redusere frykten for «å ikke vite nok» og understreke at tankesett kommer før forretningssuksess.

Trinn 3: Strategikort – Hvordan tenke som en grønn entreprenør (40 min)

Slik gjør du det

1.Introduser **strategikort** med enkle utsagn, for eksempel:

- «Start i det små og test»
- «Bruk lokale ressurser»
- «Tenk på mennesker og planeten»
- «Lær av feil»
- «Samarbeid»

0. Be gruppene velge de tre strategiene de synes er viktigst.
0. Be dem diskutere følgende for hver strategi:
    - Hva betyr dette i praksis?
    - Hvordan kan en ung kvinne bruke det?

Gjennom denne aktiviteten oppmuntres deltakerne til å komme med praktiske anbefalinger for seg selv og andre.

Trinn 4: Forpliktelse til personlig strategi (20 min)

Be hver deltaker om å fullføre følgende setning:

«En grønn entreprenørstrategi jeg vil prøve er…»
De kan skrive, tegne eller forklare muntlig.

Ved å gjennomføre denne aktiviteten, som fokuserer på tankesett og strategikartlegging, får lærere tilgang til strategibasert veiledning i tankesett, visuelle og deltakende refleksjonsverktøy og tilnærminger som bygger selvtillit.

METODISKE ANBEFALINGER:

- **Bruk deltakende og visuelle metoder for å redusere språkbarrierer og støtte lik deltakelse**. Oppmuntre til tegning, symboler og muntlig deling i tillegg til skriving.
- **Fokuser på tankesett før ferdigheter**, og understrekk konsekvent at holdninger som nysgjerrighet, ansvarlighet og motstandskraft er grunnlaget for å lære enhver teknisk ferdighet.
- **Bekreft livserfaring som en ressurs, og** fremhev at omsorg for familien, ressursforvaltning, hagearbeid, håndverk eller løsning av daglige problemer allerede viser grønn entreprenørtenkning.
- **Unngå teknisk eller økonomisk press, og** hold diskusjonen fokusert på verdier, strategier og små, oppnåelige tiltak fremfor formelle forretningsstrukturer.
- **Oppmuntre til læring mellom jevnaldrende og kollektiv refleksjon,** slik at deltakerne kan inspirere hverandre og anerkjenne felles styrker.
- **Avslutt med personlig forpliktelse, og** støtt deltakerne i å identifisere én realistisk strategi de føler seg trygge på å prøve, og styrk dermed empowerment og eierskap.

VURDERINGSOPPGAVE:

1. Gi hver deltaker et enkelt selvvurderingsark (eller en visuell plakat).
2. Inkluder utsagn med symboler (✔️ / ➖ / ❌ eller smilefjes), for eksempel:
   - «Jeg kan forklare hva en grønn entreprenør er.»
   - «Jeg kjenner til minst to strategier for å tenke som en grønn entreprenør.»
   - «Jeg tror mine erfaringer og min kultur er nyttige for grønt entreprenørskap.»
   0. Be deltakerne om å svare privat og kommentere svarene sine.
   0. Du kan eventuelt invitere frivillige til å dele en eller flere innsikter.

Denne metoden fungerer fordi den er ikke-dømmende og tillitsskapende, tilgjengelig for grupper med lav leseferdighet og flerspråklige grupper, og oppmuntrer til selvbevissthet, ikke sammenligning.

Lærere lærer hvordan endringer i tankesett kan vurderes uten press, og hvordan man kan bruke selvrefleksjon som et verktøy for empowerment.

Nyttige ressurser:

OER Commons – Bibliotek med åpne utdanningsressurser
Et gratis nettbibliotek med utdanningsressurser som du kan filtrere etter tema (f.eks. bærekraft, entreprenørskap, samfunnsopplæring). https://oercommons.org/

«Green Youth Employability: Emerging Skills and Jobs for a Fair and …» – Verktøysett
Et gratis verktøysett (PDF) som tilbyr praktiske metoder for å utvikle grønne myke ferdigheter og sysselsettbarhet hos ungdom, inkludert bærekraftsprinsipper og anvendelse på samfunnsnivå.
https://greenyouthemployability.eu/toolkit/

Læringsressurser om grønn utdanning og grønn omstilling i EU
Det europeiske utdanningsområdet tilbyr gratis oversikter over politikk og læringsmål for utdanning om bærekraft og grønn omstilling – nyttig for å forankre aktivitetene dine i bredere rammeverk.
https://education.ec.europa.eu/focus-topics/green-education/learning-for-the-green-transition

Nødvendig materiale:

- Flipover eller stort papir
- Tusjer
- Haftlapper (3 farger)
- Bildekort (natur, mennesker, penger, verktøy, fellesskap, ideer)

1:2: Fra problem til mulighet

Læringsmål

- Utforme og lede utendørs, stedsbaserte aktiviteter som støtter unge innvandrerkvinner i å omdanne miljø- og samfunnsproblemer til grønne entreprenørmuligheter.
- Veiled deltakerne i å anvende grønne entreprenørskapsstrategier (f.eks. bruk av lokale ressurser, å starte i det små, langsiktig tenkning) og tilrettelegg for refleksjon rundt bærekraft og gjennomførbarhet av foreslåtte løsninger.
- Tilrettelegge for utendørs, erfaringsbasert entreprenørskapsopplæring
- Støtte utvikling av tankesett i stedet for å legge press på for å lykkes
- Observere og vurdere entreprenørskapstenkning i praksis
- Oppmuntre til lederskap og handlekraft blant unge innvandrerkvinner

Beskrivelse

VARIGHET, RAMMER OG SPRÅKNIVÅ:

- Språknivå: B1 eller høyere
- Språknivå B1: 2 timer
- Høyere språknivåer: 3 timer
- Denne aktiviteten kan deles opp over 2 leksjoner
- Felleshage, offentlig grøntområde, nabolag eller utendørs byområde

FORBEREDELSE:

- Før aktiviteten bør lærerne **tenke gjennom deltakernes bakgrunn**, inkludert språkferdigheter, mobilitet, kulturelle normer og tidligere erfaring med entreprenørskap eller miljøtemaer.

- **Besøk hagen eller nabolaget** på forhånd for å identifisere trygge, tilgjengelige ruter og relevante observasjonspunkter (f.eks. avfallsområder, ubrukt land, grønne områder, fellesfasiliteter).

- **Planlegg en kort introduksjon som tydelig forklarer formålet med aktiviteten**: å observere med nysgjerrighet, ikke dømmende; å utforske muligheter fremfor problemer. Understreke at det ikke

forventes at deltakerne skal finne perfekte løsninger eller forretningsideer. Denne rammen reduserer angst og bidrar til å skifte fra problemfokusert tenkning til å se muligheter.

- Lærere bør gjøre seg kjent med **veiledende spørsmål og mulige eksempler på hvordan man kan omformulere problemer til muligheter**. Disse bør kun brukes som hjelp hvis gruppene føler seg fastlåst, ikke som ferdige løsninger.

- **Sørg for å ha tilgjengelig enkle materialer** som notatbøker, penner, skriveunderlag, mobiltelefoner til fotografering (hvis det er aktuelt) og flipover-tavler til senere faser. Planlegg gruppesammensetningen på forhånd, og prøv så langt det lar seg gjøre å balansere språkferdigheter og selvtillit.

- **Forklar strategier for grønt entreprenørskap på et tilgjengelig, ikke-teknisk språk**. Forberedelsene innebærer å oversette abstrakte begreper (f.eks. bærekraft, muligheter) til hverdagslige eksempler knyttet til deltakernes liv, som mat, omsorgsarbeid, gjenbruk og støtte fra lokalsamfunnet.

- **Planlegg hvordan du kan legge til rette for konstruktiv tilbakemelding fra medelever ved hjelp av enkle, positive spørsmål.** Forbered avsluttende refleksjonsspørsmål som hjelper deltakerne å knytte ideene sine til selvtillit, teamarbeid og reelle entreprenørveier uten press om å handle umiddelbart.

BESKRIVELSE AV PROSESSEN:

Formålet med denne aktiviteten er å hjelpe deltakerne med å øve seg på å gjenkjenne muligheter, anvende strategier for grønt entreprenørskap i virkelige miljøer, skifte fra «problemfokusert» til «løsningsorientert» tenkning og bygge selvtillit, teamarbeid og beslutningstakingsferdigheter

Trinn 1: Grønn observasjonsvandring (å se annerledes) – 30 minutter

Deltakerne går i små grupper gjennom en hage eller et nabolag og observerer:

- Avfall eller forurensning
- Ubenyttede eller forsømte områder
- Matsvinn eller manglende tilgang til grønne områder
- Samfunnets behov (eldre, familier, barn)

Viktige veiledende spørsmål

- Hvilke problemer påvirker mennesker eller naturen her?
- Hvem er berørt?
- Hvorfor er dette viktig?

Ungdomsarbeiderens rolle

- Oppmuntre til nysgjerrighet, ikke kritikk
- Legg vekt på observasjon, ikke løsninger ennå
- Bekreft deltakernes egne erfaringer

Trinn 2: Fra problem til mulighet (omformulering) – 40 minutter

Hver gruppe velger **ett av de observerte problemene** og diskuterer:

- Hva forårsaker dette problemet?
- Hvem kan ha nytte av en løsning?

- Hvordan kan dette problemet bli en grønn mulighet?

Eksempler

- Matsvinn → kompostering eller konserverte matvarer
- Tomt land → felleshage eller urteproduksjon
- Plastavfall → oppgraderte gjenstander

Ungdomsarbeiderens rolle

- Vejlede uten at give svar
- Oppmuntre til realistiske, småskala ideer
- Understreke at muligheter starter i det små

Trinn 3: Anvende strategier for grønt entreprenørskap – 45 minutter

Gruppene utformer en enkel grønn løsning ved å bruke minst tre tankesettstrategier, for eksempel:

- Start i det små og test
- Bruk lokale og bærekraftige ressurser
- Tenk på mennesker og planeten
- Samarbeid

Gruppene definerer:

- Hva er løsningen?
- Hvordan er den miljøvennlig?
- Hvem drar nytte av det?
- Hvilke ressurser trengs?

Ungdomsarbeiderens rolle

- Støtte beslutningstaking
- Hjelp til å knytte ideer til bærekraftsprinsipper
- Oppmuntre til lederskap og delte roller

Trinn 4: Demonstrasjon og refleksjon (læring gjennom deling) – 30 minutter

Gruppene demonstrerer ideen sin:

- Forklar problemet
- Presentere løsningen (tegning, rollespill eller virkelig sted)
- Beskriv hvorfor den er miljøvennlig og nyttig

Medelever gir konstruktiv tilbakemelding:

- Hva liker du?
- Hva kan forbedres?

Ungdomsarbeiderens rolle

- Skap en trygg og støttende atmosfære
- Fremhev styrker og læringspunkter
- Knytt erfaringer til reelle entreprenørveier

METODISKE ANBEFALINGER:

- Læring gjennom praksis
- Empowerment-basert tilnærming
- Kulturelt inkluderende
- Lav terskel og fleksibilitet
- Fokus på tankesett, ikke bare forretningsresultater

VURDERINGSOPPGAVE:

1. Hver gruppe demonstrerer sin grønne idé:
   - Forklarer problemet
   - Viser den foreslåtte løsningen (skisse, modell, rollespill eller i virkeligheten)
   - Fremhever miljømessige og sosiale fordeler
2. Fasilitatorene observerer:
   - Klarhet i forklaringen
   - Bruk av grønne strategier
   - Gruppesamarbeid
3. Deltakerne kan gi én positiv tilbakemelding per gruppe.

Denne vurderingsaktiviteten fungerer fordi den er praktisk og handlingsorientert, den reduserer avhengigheten av skriftlig fremstilling eller språk og speiler virkelighetens entreprenørpresentasjoner.

Nyttige ressurser:

WIZAPE – Gratis kurs om felleshager og bærekraft

En åpen og gratis nettressurs med moduler om bærekraft, inkluderende felleshager, jordvitenskap, kompostering og inkluderende design.
https://wizape.com/English/Community+Gardens+and+Sustainability

Green Map Global

Green Map er et gratis, deltakende verktøy for kartlegging av bærekraftige ressurser i lokalsamfunnet (hager, grønne bedrifter, tjenester) som unge kan bruke til å identifisere lokale muligheter.
https://greenmap.org/home

Nødvendig materiale:

- Observasjonsark eller notatbøker
- Penner / mobiltelefoner for å ta bilder
- Strategikort fra oppgave 1
- Flipover eller stort papir
- Sitteplasser/plass i hagen

Modul 2

Digitale og økonomiske ferdigheter for innvandrerkvinners grønne virksomheter

2:1: Digital utgiftsregistrering for en felleshage

Læringsmål

- Formålet med denne aktiviteten er å gi ungdomsarbeidere praktiske metoder for å støtte unge innvandrerkvinner i å utvikle grunnleggende digitale og økonomiske ferdigheter gjennom praktisk utgiftsoppfølging knyttet til små grønne eller hagebaserte prosjekter.

Samfunnsopplærere og ungdomsarbeidere vil lære hvordan de kan:

- Støtte deltakerne i å registrere hagerelaterte utgifter ved hjelp av enkle digitale formater (tabeller eller regneark).
- Forklare viktigheten av digital registrering for åpenhet og beslutningstaking.
- Skape tillit til bruk av digitale verktøy for å støtte økonomisk bevissthet i grønne prosjekter i en tidlig fase.

Beskrivelse

VARIGHET, RAMMER OG SPRÅKNIVÅ:

- 90 minutter teori + 2 timer praksis
- Klasserom eller digitalt læringsrom
- Krav til språknivå: Grunnleggende, A2 og høyere

FORBEREDELSER:

-Sørg for tilgang til datamaskiner, nettbrett eller smarttelefoner
-Lag en enkel, tom digital utgiftsmal (regneark eller tabell) og skriv ut kopier
-Definer noen tall for en rekke realistiske hagerelaterte scenarier (f.eks. vedlikehold av en felles hageflekk, klargjøring av råvarer til et lokalt arrangement)

BESKRIVELSE AV PROSESSEN:

1. **Grunnleggende vurdering:** Instruktøren vurderer uformelt deltakernes kjennskap til grunnleggende digitale verktøy (skrive på tastatur, åpne filer, lagre dokumenter) og daglige utgifter.
2. **Veiledet introduksjon:** Instruktøren forklarer hvorfor gründere må holde oversikt over utgifter og hvordan digitale verktøy gjør økonomistyringen mer gjennomsiktig og håndterbar.
3. **Praktisk digitalt arbeid:** Deltakerne velger et hagerelatert scenario fra de foreslåtte alternativene og legger inn de forhåndsdefinerte utgiftene i malen med trinnvis veiledning. Instruktøren gir individuell støtte der det er nødvendig.
4. **Gjennomgang og refleksjon:** Deltakerne beregner totalbeløp og diskuterer hvilke utgifter som er essensielle og hvilke som kan reduseres i fremtidig planlegging.

METODISKE ANBEFALINGER:

- Bruk læring gjennom praksis og repetisjon for å redusere frykten for teknologi.
- Oppmuntre til støtte fra andre deltakere og samarbeid om problemløsning.
- Tilpass tempo og støtte ut fra deltakernes språk- og selvtillitsnivå.

VURDERINGSOPPGAVE:

Oppgavebasert vurdering gjennom utfylling av den digitale malen.

Veiledet muntlig refleksjon ved hjelp av enkle spørsmål som: Hva var enkelt eller vanskelig? Hvorfor er det nyttig å registrere utgifter digitalt?

Nyttige ressurser:

1.*W3Schools*. (u.d.). *«Google Sheets Tutorial».* ***https://www.w3schools.com/googlesheets/***

2.Technology for Teachers and Students. (2019). *Google Sheets-veiledning for nybegynnere* [Video]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=UvCANQhqsSw

Nødvendig utstyr:

- Datamaskin eller nettbrett med internettilgang
- Ferdig utarbeidet digital utgiftsmal i regneark https://docs.google.com/spreadsheets/d/1DsSvrd_S1cswsKoSgGYXgrdtwHwv4m0l6iPzHML_aJk/edit?usp=sharing

2:2: Internettsøk og prissammenligning for planlegging av miljøvennlige prosjekter

Læringsmål

- Hjelpe deltakerne med å søke på nettet etter hagerelaterte produkter og tjenester
- Utvikle ferdigheter i å sammenligne priser ved hjelp av digitale kilder
- Oppmuntre til lagring og organisering av nyttig informasjon på nettet

Beskrivelse

VARIGHET, RAMMER OG SPRÅKNIVÅ:

- 1 time teori og 1 time praksis
- Klasserom eller digitalt læringsrom
- Krav til språknivå: A2 og høyere

FORBEREDELSE:

- Forbered eksempler på søkeemner (f.eks. frø, jord, verktøy, lokale tjenester)
- Sørg for pålitelig internettilgang.

BESKRIVELSE AV PROSESSEN:

Grunnleggende vurdering: Kartlegg deltakernes tidligere erfaring med nettsøk og digital surfing.

Veiledet søkeøvelse: Deltakerne utfører søk ved hjelp av foreslåtte søkeord, mens kurslederen viser hvordan man finner relevant og pålitelig informasjon.

Lagring og organisering av informasjon: Deltakerne øver seg på å legge til lenker i bokmerker, ta skjermbilder eller kopiere informasjon til notater.

Deling og refleksjon: Deltakerne presenterer kort ett nyttig søkeresultat og forklarer hvordan det kan støtte et miljøvennlig prosjekt.

METODISKE ANBEFALINGER:

- Bruk visuelle eksempler og tydelige demonstrasjoner.
- Oppmuntre til utforsking uten frykt for å gjøre feil.

- Støtt deltakere med lav leseferdighet gjennom muntlige forklaringer og hjelp fra andre deltakere.

VURDERINGSOPPGAVE:

-Observasjonssjekkliste med fokus på navigering, søk og lagringsferdigheter.

-Korte forklaringer fra deltakerne om utvalgt informasjon på nettet.

Nyttige ressurser:

Agrawal, A. (2020). *Hvordan Google som en proff: 10 tips for effektiv Googling*. freeCodeCamp. https://www.freecodecamp.org/news/how-to-google-like-a-pro-10-tips-for-effective-googling

Google. (u.d.). *Google Shopping*. https://shopping.google.com

Gençler, M. (2024). Prissammenligningsmotorer: Vanlige tjenester i Europa. Prisync. https://prisync.com/blog/europe-price-comparison-landscape/

Nødvendig utstyr:

- Datamaskin eller nettbrett med internettforbindelse
- Word, Google Docs eller Notes-appen. En fysisk notatbok kan også brukes.

2:3: Lage en enkel digital budsjettoversikt for et grønt mikroprosjekt

Læringsmål

- Støtte opprettelsen av et grunnleggende digitalt budsjett
- Organisere inntekter og utgifter knyttet til et lite grønt eller hagebasert entreprenørprosjekt ved hjelp av digitale verktøy
- Bygg selvtillit til å forklare et enkelt budsjett

Beskrivelse

VARIGHET, RAMMER OG SPRÅKNIVÅ:

- 2 timer teori og praksis
- Klasserom eller digitalt læringsrom.
- Krav til språknivå: A2 og høyere

FORBEREDELSE:

-Lag en enkel digital budsjettmal og definer et realistisk hagerelatert prosjektscenario.

BESKRIVELSE AV PROSESSEN:

Grunnleggende vurdering: Vurder deltakernes forståelse av inntekter, utgifter og grunnleggende digitale dokumenter.

Oppretting av budsjett: Deltakerne fyller ut den digitale malen med forhåndsdefinerte inntekts- og utgiftsbeløp, med trinnvis veiledning fra kurslederen.

Gjennomgang og justering: Deltakerne sjekker om inntektene dekker utgiftene og diskuterer mulige justeringer

Presentasjon og refleksjon: Deltakerne forklarer budsjettet sitt på et enkelt språk for gruppen.

METODISKE ANBEFALINGER:

- Fokuser på klarhet fremfor nøyaktighet eller kompleksitet.
- Oppmuntre til repetisjon og læring av hverandre.

- Tilpass forklaringer og støtte til språknivå og selvtillit.

VURDERINGSOPPGAVE:

-Gjennomgang av ferdige digitale budsjetter.

-Muntlige forklaringer for å vurdere forståelse og selvtillit

Nyttige ressurser:

1. Resource Centre (Storbritannia). (2018). *Budsjetter for samfunnsgrupper: En guide for små grupper om utarbeidelse og bruk av budsjetter.* https://www.resourcecentre.org.uk/information/budgets-for-community-groups/
2. Alberta Health Services. (2023). *Vedlegg 16: Eksempel på budsjettark.* I Fellesskapshager: En håndbok for hager i Alberta. https://www.albertahealthservices.ca/assets/info/nutrition/if-nfs-community-gardens-handbook.pdf
3. Johnson, Betsy. (2020). *Verktøysett for forvaltning av felleshager*. Food in Neighborhoods – Springfield Food Policy Council. https://foodinneighborhoods.org/wp-content/uploads/2020/07/CGMgtmtToolkit.pdf

Nødvendig utstyr:

- Datamaskin eller nettbrett med internettforbindelse
- Digital budsjettmal: https://docs.google.com/spreadsheets/d/1J5AOIj0dVeB-lK-3pYS7oBAdEHmY4QLB3YQbncphYzg/edit?gid=1496811882#gid=1496811882

Modul 3

Fellesskapshager som arenaer for sosial og økonomisk inkludering

3:1: Vår hage, vårt fellesskap: Kartlegging av bærekraftige bidrag

Læringsmål

- Å støtte lærere i å hjelpe unge innvandrerkvinner med å forstå og identifisere hvordan felleshager bidrar til lokal miljømessig, sosial og økonomisk bærekraft.

- Å hjelpe lærere med å hjelpe unge innvandrerkvinner til å forstå betydningen av sine handlinger.

Beskrivelse

VARIGHET, RAMMER OG SPRÅKNIVÅ:

- Varighet: opptil 80 minutter (avhengig av språkkunnskaper)
- Sted: klasserom eller hage
- Språkkunnskaper: A2 og høyere

FORBEREDELSE:

- Hvis aktiviteten foregår i hagen, må du organisere plassen slik at deltakerne kan skrive/tegne og sitte (du kan stille til rådighet tepper eller stoler).

BESKRIVELSE AV PROSESSEN:

Trinn 1: Ta utgangspunkt i erfaringer (20 min)

Veileders spørsmål: «Hva gir en hage oss?»

Deltakerne brainstormer ved hjelp av tegninger, symboler eller bilder. Oppmuntre dem til å dele personlige erfaringer fra hjemlandene sine.

1. Heng et stort ark på veggen eller legg det på gulvet.
2. Tegn et enkelt hagesymbol i midten (bed, planter, mennesker) – *hvis dere er i en hage, kan denne delen utelates, og deltakerne kan observere omgivelsene ved å gå rundt.*
3. Spør gruppen:

«Når dere tenker på en hage, hva gir den til mennesker eller til stedet?»

0. Be deltakerne om å:
    - Tegne
    - Skrive ord
    - Bruke bildekort og plassere dem rundt hage-tegningen – *hvis dere er i en hage, kan de plassere dem på det store arket dere delte ut i begynnelsen.*

Eksempler som kan dukke opp: Mat, ro, vennskap, skygge, ferdigheter, frisk luft osv.

Denne aktiviteten bygger på levd erfaring (ikke abstrakt teori), skaper et trygt utgangspunkt for deltakere med ulike språknivåer og verdsetter kunnskap fra deltakernes hjemland.

Tips til fasilitering:

- Unngå å korrigere svarene.
- Oppmuntre til historiefortelling: *«Hvem har opplevd dette?»*
- Hvis deltakerne er sjenerte, kan du vise vei ved å dele ditt eget eksempel.

Trinn 2: Bærekraftssirkler (40 min)

Spørsmål fra fasilitatoren: «Hvordan hjelper hagen samfunnet vårt?»

Tegn tre store sirkler på veggen eller gulvet:

- Miljø
- Mennesker
- Lokal økonomi

Forklar på en enkel måte:

- *Miljø* = natur, jord, vann, dyr
- *Mennesker* = helse, relasjoner, inkludering
- *Lokal økonomi* = lokale jobber, å spare penger, lav inntekt

Gi deltakerne klistrelapper (eller tegninger fra trinn 1)

Be dem i små grupper om å plassere hver idé (tegninger eller lapper) i en eller flere sirkler.

- Kompost → Miljø
- Deling av mat → Mennesker
- Lokal salg av urter → Økonomi

Diskuter overlappinger:

- «Hvilke tiltak hjelper mer enn ett område?»

Gruppene markerer steder på et enkelt kart.

Denne aktiviteten introduserer bærekraft som et sammenhengende system, ikke bare miljømessig, hjelper deltakerne å se flere virkninger av én handling og oppmuntrer til kollektiv analyse og diskusjon.

Tips til fasilitering:

- Bruk enkle eksempler og gjenta forklaringene.
- Godta flere plasseringer (det finnes ikke noe «feil» svar).
- Fremhev sammenhenger: *«En liten handling kan hjelpe mange områder.»*

Trinn 3: Fra ideer til handling (20 min)

Spørsmål fra fasilitatoren: «Hva kan vi gjøre sammen?»

Be hver gruppe velge **én enkel handling** som hagen kan gjøre for å støtte bærekraft.

Gi veiledende spørsmål:

- Hva er tiltaket?
- Hvem har nytte av det?
- Hva trenger vi?

Eksempler på tiltak:

- Innsamling av matavfall til kompost

- Dyrke planter for pollinatorer
- Dele overskuddsmat med naboer
- Sparer vann med enkle teknikker

Gruppene presenterer ideene sine kort for de andre.

Denne aktiviteten forvandler refleksjon til praktisk handlekraft, styrker det kollektive ansvaret og bygger selvtillit til å iverksette små, oppnåelige tiltak.

Tips til fasilitering:

- Sørg for at tiltakene er realistiske og rimelige.
- Feir alle ideer like mye.
- Unngå press om å «løse alt».

METODISKE ANBEFALINGER:

- Begynn med å invitere deltakerne til **å reflektere over deres personlige forhold** til mat, jord og fellesskap, både i hjemlandet og i deres nåværende situasjon. Bruk **historiefortelling, visuelle hjelpemidler** eller **enkle kartleggingsøvelser** for å hjelpe deltakerne **med å knytte bærekraftskonsepter til kjente praksiser.** Dette forankrer refleksjonen i kunnskap de allerede besitter og bekrefter deres erfaringer som meningsfulle bidrag.
- Veiled deltakerne til **å omforme ideer til håndterbare, praktiske tiltak som realistisk kan gjennomføres i felleshagen**. Oppmuntre til tiltak som kompostering av matrester, lagring av frø, organisering av felles vanningsplaner eller planting av kulturelt viktige avlinger. Understreke at bærekraft bygges gjennom akkumulering av små innsatser snarere enn storskala løsninger.
- **Fremstill hagen som et felles rom hvor ansvaret fordeles i stedet for å være individuelt.** Bruk gruppesamtaler til å utforske hvordan oppgaver kan roteres eller deles ut fra tilgjengelighet og ferdigheter. Denne tilnærmingen reduserer presset på enkeltpersoner og fremmer en følelse av tilhørighet og gjensidig omsorg, noe som er spesielt viktig for deltakere som beveger seg i nye sosiale miljøer.
- **Skap bevisste øyeblikk for å anerkjenne alle ideer, uavhengig av omfang eller gjennomførbarhet.** Bruk muntlige bekreftelser, visuell dokumentasjon (f.eks. idebrett) eller applaus fra gruppen for å feire alle bidrag på lik linje. Dette styrker deltakernes selvtillit og oppmuntrer til fortsatt engasjement, særlig for de som kanskje nøler med å si noe på grunn av språk- eller kulturbarrierer.
- **Minn deltakerne konsekvent på at effektive bærekraftstiltak ikke krever økonomiske investeringer eller ekspertkunnskap**. Oppmuntre til bruk av resirkulerte materialer, delte verktøy og lokal kunnskap. Ved å holde tiltakene rimelige og tilgjengelige bidrar lærere til å forhindre følelser av utilstrekkelighet og sikre inkludering.
- **Kommuniser tydelig at målet ikke er å «løse» miljøutfordringer, men å utforske hva som er mulig innenfor deres umiddelbare kontekst**. Normaliser usikkerhet og delvise løsninger, og gi rom for eksperimentering og læring. Dette reduserer angst og støtter en prosessorientert tankegang fremfor resultatdrevet stress.
- **Vær oppmerksom på maktdynamikk, språkferdighet og kulturelle forskjeller.** Bruk deltakende metoder som ikke er så avhengige av skriftspråk, for eksempel tegninger,

rollespill eller praktiske demonstrasjoner. Oppmuntre til støtte mellom jevnaldrende og kollektiv refleksjon for å styrke tillit og solidaritet i gruppen.

- Ved lavere språkkunnskaper bør den totale varigheten av aktiviteten reduseres til 45 minutter.

VURDERINGSOPPGAVE:

For å vurdere om deltakerne:

- Forstår de tre dimensjonene av bærekraft (miljømessig, sosial, økonomisk)
- Kan identifisere konkrete bærekraftsbidrag fra felleshager
- Viser engasjement, selvtillit og kollektiv deltakelse
- Kobler hageaktiviteter til innvirkning på lokalsamfunnet

Denne vurderingen fokuserer på læringsprosesser, ikke på «riktige eller gale» svar.
Læreren kan bruke tabellen nedenfor til å gjennomføre vurderingen:

Indikator	I utvikling	I utvikling	Sterk
Forstår bærekraftsdimensjonene	☐	☐	☐
Knytter hagen til lokalsamfunnet	☐	☐	☐
Deltar aktivt	☐	☐	☐
Arbeider samarbeidsvillig	☐	☐	☐

Nyttige ressurser:

Cukierman, G.O., Coenraads, D., Iwarsson, E. et al. (2025). Nurturing resilient cities: a systematic literature review of community gardens' contribution to sustainability 1992–2021. *npj Urban Sustain 5, 88*
Denne gjennomgangen undersøker hvordan felleshager bidrar til urban bærekraft på tvers av miljømessige, sosiale og økonomiske dimensjoner. Nature

Ashlie B. Delshad (2022), Felleshager: En investering i sosial samhørighet, folkehelse, økonomisk bærekraft og bymiljøet, *Urban Forestry & Urban Greening, bind 70, 2022.*
En gjennomgang av de mange fordelene ved felleshager, inkludert sosial samhørighet og økonomisk bærekraft. Science Direct

Pippa Edwards (2024). Re-Envisioning Community Gardens: Exploring the value of community gardens in supporting young people's development through informal education. *CONCEPT, The Journal of Contemporary Community Education Practice Theory.*
Diskuterer hvordan felleshager fungerer som uformelle læringsarenaer som støtter ungdoms utvikling, kreativitet og erfaringsbasert læring. concept.lib.ed.ac.uk

Kimberley Reis og Jo-Anne Ferreira (2015). Fellesskaps- og skolehager som arenaer for læring av sosial motstandskraft. *Canadian Journal of Environmental Education, 20, 2015*.

Viser hvordan hager fremmer livskompetanse, resiliens og samfunnsdeltakelse gjennom praktiske og sammenhengende læringsprosesser. files.eric.ed.gov

Deltakende metoder. Felleshage.
En praktisk beskrivelse av hvordan felleshageprosjekter kan gjennomføres ved hjelp av deltakende planlegging, kollektiv gjennomføring og delt læring – nyttig for lærere som utformer aktiviteter. Deltakende metoder

Arjen E.J. Wals (2007) Sosial læring mot en bærekraftig verden. *Brill-samlingen.*
Utforsker hvordan grønne fellesarealer støtter sosial læring, kollektiv handling og adaptiv bærekraft, med relevans for reflektert utdanningsdesign. Brill

Nødvendig materiale:

- Stort papir eller flipover
- Fargede tusjer
- Bildekort (planter, vann, mennesker, mat, avfall, dyr, transport)
- Haftnotater (3 farger)
- Tape eller knappenåler
- Tepper/sitteplasser (hvis det er i hagen)

3:2: Bærekraft i praksis: Testing av virkelige hageløsninger

Læringsmål

- Å anvende deltakende og erfaringsbaserte metoder for å veilede unge innvandrerkvinner i å praktisere bærekraftig beslutningstaking innenfor felleshageaktiviteter
- Å legge til rette for refleksjon og diskusjon som hjelper unge innvandrerkvinner å forstå de sosiale, miljømessige og økonomiske konsekvensene av sine hagebaserte beslutninger
- Å tilegne seg metodiske verktøy for å legge til rette for erfaringsbasert opplæring i bærekraft.

Beskrivelse

VARIGHET, RAMMER OG SPRÅKNIVÅ:

- Varighet 2,5–3 timer (kan deles opp i to økter)
- Omgivelser: klasserom eller hage
- Språk: B1 eller høyere

FORBEREDELSE:

-Hvis det foregår i hagen, må du organisere plassen slik at deltakerne kan skrive/tegne og sitte.

BESKRIVELSE AV PROSESSEN:

Trinn 1: Presentere virkelige hagescenarier (30 min)

Mål: Engasjer deltakerne med utfordringer de kan kjenne seg igjen i og som er relevante for situasjonen.

Fremgangsmåte:

1. Presentere scenarier som er relevante for deltakernes lokale felleshage. Eksempler:
   - «Det er begrenset tilgang på vann om sommeren.»
   - «Det genereres for mye matavfall etter høsting.»
   - «Hagen ønsker å ta imot flere medlemmer fra nabolaget.»
   - «Noen planter tiltrekker seg ikke pollinatorer.»
2. Del deltakerne inn i små grupper (3–5 per gruppe).
3. Be hver gruppe velge eller få tildelt ett scenario.

Tips til fasilitering:

- Oppmuntre deltakerne til å dele personlige erfaringer.
- Hvis det er i en hage, oppfordre deltakerne til å hente inspirasjon fra omgivelsene ved å observere og gå rundt.
- Bekreft småskala løsninger; legg vekt på prosessen fremfor perfeksjon.

Trinn 2: Løsningslaboratorium: Utforming av bærekraftige tiltak (45–60 min)

Mål: Deltakerne planlegger gjennomførbare løsninger samtidig som de forvalter ressursene.

Fremgangsmåte:

1. Gruppene identifiserer problemet i sitt scenario.
2. Gruppene brainstormer mulige løsninger, med tanke på:
    - Miljømessig bærekraft (vann, jord, biologisk mangfold)
    - Sosial bærekraft (samfunnsengasjement, inkludering)
    - Økonomisk bærekraft (kostnader, potensielle inntekter, ressurseffektivitet)
3. Bruk brikker eller bønner for å simulere ressursbegrensninger (f.eks. penger, verktøy, tid).
4. Gruppene lager en enkel plan for å gjennomføre løsningen sin:
    - Roller i gruppen (planlegger, kommunikatør, gartner, observatør)
    - Trinn og rekkefølge av handlinger

Tips til fasilitering:

- Oppmuntre til kreative, rimelige og gjennomførbare løsninger.
- La deltakerne justere planene hvis ressursene tar slutt.

Trinn 3: Rollespill – Engasjere lokalsamfunnet (40 min)

Mål: Øve på kommunikasjon, forhandling og ferdigheter i kollektiv handling.

Fremgangsmåte:

1. Tildel roller til deltakerne:
    - Hagemedlemmer
    - Naboer
    - Lokale myndigheter eller samfunnsledere

0. Hver gruppe presenterer sin løsning for «samfunnet» i et rollespill.
0. Oppfordre «samfunnet» til å stille spørsmål eller ta opp bekymringer.
0. Gruppene forhandler, justerer eller forsvarer løsningen sin basert på tilbakemeldingene.

Tips til fasilitering:

- Legg vekt på respektfull dialog og inkluderende deltakelse.
- Oppmuntre sjenerte deltakere til å bidra gjennom tegninger, gester eller korte verbale innspill.

Trinn 4: Bærekraftssjekk og refleksjon (20–30 min)

Mål: Reflektere over læringsutbytte og styrke forståelsen av konsekvenser.

Fremgangsmåte:

1. Hver gruppe vurderer løsningen sin ved hjelp av en enkel sjekkliste:
    - Er den miljøvennlig?

- Er den til samfunnsmessig nytte?
- Er den økonomisk gjennomførbar og bærekraftig på lang sikt?

2. Gruppene reviderer planen sin om nødvendig.
3. Fasilitatorene leder en gruppediskusjon:
   - Hva fungerte bra?
   - Hvilke utfordringer oppstod?
   - Hvordan påvirket beslutningene hagen, menneskene og ressursene?

Tips til fasilitering:

- Fokuser på å lære av feil og kollektiv problemløsning.
- Fremhev sammenhengen mellom handlinger og konsekvenser.

METODISKE ANBEFALINGER:

- **Lærere bør posisjonere seg som fasilitatorer snarere enn eksperter**, og oppmuntre deltakerne til å trekke på egne erfaringer, kulturell kunnskap og observasjoner av lokale hager. Mange unge innvandrerkvinner har med seg verdifulle landbruks- og samfunnspraksiser fra hjemlandet; å anerkjenne denne ekspertisen styrker engasjementet og selvtilliten.

- **Bruk scenarier som gjenspeiler deltakernes faktiske miljø for å sikre relevans og motivasjon.** Lærere bør tilpasse eksemplene til det lokale klimaet, tilgjengelige ressurser og samfunnsdynamikken. Oppmuntre deltakerne til å knytte scenariene til situasjoner de selv har opplevd, og forsterk ideen om at bærekraft begynner med hverdagslige realiteter.

- **Arbeid i små grupper bidrar til å skape trygge rom for deltakelse, særlig for de med begrensede språkkunnskaper eller lav selvtillit**. Lærere bør følge med på gruppedynamikken for å sikre balansert deltakelse og oppmuntre til roterende roller, slik at hver deltaker får erfaring med planlegging, kommunikasjon og observasjonsoppgaver.

- **Gjennom hele aktiviteten bør lærere understreke at bærekraftige løsninger ikke krever store budsjetter eller komplisert teknologi**. Bruk av symboler eller bønner for å simulere begrensede ressurser hjelper deltakerne å forstå begrensninger, samtidig som det fremmer kreativitet og problemløsning innenfor realistiske rammer.

- **Lærere bør fremstille bærekraft som en kontinuerlig prosess snarere enn et fast resultat.** Å la gruppene revidere planene når ressursene tar slutt eller etter tilbakemelding, fremmer tilpasningsevne og motstandskraft. Feil bør presenteres som læringsmuligheter snarere enn fiaskoer.

- **Under rollespill og gruppesamtaler bør lærere aktivt støtte ulike kommunikasjonsstiler**. Oppmuntre deltakerne til å bruke tegninger, gester, korte setninger eller støtte fra medelever for å uttrykke ideer. Dette reduserer presset på verbal flyt og sikrer at alle stemmer blir verdsatt.

- **Sett klare grunnregler for respektfull dialog, spesielt under rollespill og forhandlingsfaser.** Lærere bør være forbilder for aktiv lytting, verdsette alle bidrag likt og gripe inn på en mild måte hvis det oppstår maktubalanse eller ekskludering i gruppene.

- **Hjelp deltakerne til å vurdere miljømessige, sosiale og økonomiske aspekter samtidig, uten å overvelde dem**. Sjekklisten for bærekraft i refleksjonsfasen bør brukes som et veiledende verktøy snarere enn et evalueringsverktøy, slik at deltakerne kan se de innbyrdes sammenhengende konsekvensene av sine beslutninger.

- **I den avsluttende refleksjonen bør lærerne hjelpe deltakerne med å formulere hva de har lært, hvordan selvtilliten deres har utviklet seg, og hvordan små handlinger kan bidra til langsiktig endring.** Fremhev kollektive prestasjoner og felles ansvar for å styrke gruppesamholdet og motivasjonen for fremtidig engasjement.

- **Varigheten av aktiviteten kan variere avhengig av språkferdigheter:** 1,5 timer anbefales for lavere nivåer, og opptil 2,5 timer for høyere nivåer.

VURDERINGSOPPGAVE:

For å vurdere om deltakerne:

- Anvender bærekraftsprinsipper (miljømessige, sosiale, økonomiske) under hagearbeidet.
- Viser samarbeid, problemløsning og beslutningstaking.
- Viser bevissthet om konsekvensene av sine handlinger for hagen og samfunnet.

Denne vurderingen fokuserer på læringsprosesser, ikke på «riktige eller gale» svar.
Læreren kan bruke tabellen nedenfor til å gjennomføre vurderingen:

Kriterier	I utvikling	I utvikling	Dyktig	Merknader
Bruker bærekraftsprinsipper	☐	☐	☐	
Samarbeider effektivt	☐	☐	☐	
Problemløsning / tilpasningsevne	☐	☐	☐	
Reflekterer over konsekvenser	☐	☐	☐	

Nyttige ressurser:

Huq, F. F., & Deacon, L. (2025). En systematisk gjennomgang av felleshager og deres rolle i urbane matvaresikkerhet og resiliens. *Discover Sustainability, 6(1)*. En systematisk gjennomgang av

felleshager og deres rolle i urbane matvaresikkerhet og resiliens | Discover Sustainability | Springer Nature Link

Viser hvordan felleshager bidrar til tilgang på mat, byens motstandskraft, sosial samhørighet og bærekraft, og undersøker barrierer for deltakelse, noe som har direkte sammenheng med læring om konsekvensene av beslutninger.

Tharrey, M., Perignon, M., Scheromm, P., et al. (2019). Fremmer deltakelse i felleshager bærekraftige livsstiler i urbane miljøer? Utforming og protokoll for JArDinS-studien. *BMC Public Health, 19(589)*. Fremmer deltakelse i felleshager bærekraftige livsstiler i urbane miljøer? Utforming og protokoll for JArDinS-studien | BMC Public Health | Springer Nature Link

Nødvendig materiale:

- Kort med virkelige hagescenarier/utfordringer
- Rollekort for samfunnssimulering (naboer, lokale myndigheter, gartnere)
- Brikker, bønner eller enkle markører for å representere begrensede ressurser (vann, penger, tid)
- Stort papir, tusjer eller kritt til kartlegging og planlegging

Modul 4

Lederskap, nettverksbygging og sosial innvirkning for innvandrerkvinner

4:1: Utform en innsamlingsaksjon for en felleshage

Læringsmål

- Gjennom deltakelse i denne øvelsen vil deltakerne utvikle sine lederegenskaper, særlig samarbeids- og beslutningstakingsferdigheter i sammenheng med grønt entreprenørskap gjennom felleshager.
- Videre vil deltakerne styrke sin kreativitet og sine kommunikasjonsevner.

Beskrivelse

VARIGHET, RAMMER OG SPRÅKNIVÅ:

- 1 time og 30 minutter
- Klasserom eller hage
- Krav til språknivå: B1, mellomnivå og høyere.
- Kan tilpasses lavere språknivåer ved å forenkle språket som brukes

FORBEREDELSE:

- Forbered bilder av en felleshage og eksempler på innsamlingsaksjoner
- Hvis aktiviteten gjennomføres i hagen, sett opp stoler på et behagelig sted for elevene.
- Rollekort (se Nødvendig materiale)
- Arbeidsark for planlegging av innsamlingsaksjon (se Nødvendig materiale)
- Spørsmål til refleksjon (på PowerPoint eller arbeidsark, avhengig av setting)

BESKRIVELSE AV PROSESSEN:

Formålet med denne øvelsen er å fremme elevenes lederegenskaper ved å utvikle deres samarbeids-, kommunikasjons- og beslutningstakingsferdigheter gjennom et kreativt, deltakende rollespill som simulerer planleggingen av en ekte innsamlingsaksjon for felleshagen.

1. **Sett scenen** ved å vise et bilde av felleshagen eller det grønne området tilknyttet organisasjonen/utdanningsinstitusjonen din, eller, hvis du gjennomfører leksjonen i organisasjonens hage, kan leksjonen begynne ute i hagen (og fortsette der, hvis du har tilstrekkelig plass og sitteplasser). Hvis du ikke har tilgang til et grønt område, kan du i stedet vise et bilde av noen lokale/nærliggende felleshager og presentere og beskrive dem for elevene dine.

2. **Diskuter fordelene ved å være medlem av en felleshage** – tilhørighet, sosial inkludering, nye venner, fysiske og mentale helsemessige fordeler, tilegnelse av ferdigheter osv.

2. **Forklar at hagen trenger å samle inn 300 euro til nye redskaper, frø og utstyr. Elevene skal danne et utvalg og få tildelt roller** (noe som gir dem øvelse i viktige lederskapskompetanser). Elevene arbeider i grupper som Hageinnsamlingsutvalget for å utforme et innsamlingsarrangement. Hver gruppe skal deretter presentere ideen sin for de andre og stemme på sin favorittide.

3. **Brainstorm noen mulige ideer til et innsamlingsarrangement**, og skriv dem ned på tavlen. Bruk illustrasjonene i avsnitt 5 som inspirasjon for elevene. For eksempel kakebasar, håndverksverksted osv.

4. Del ut et sett med **rollekort** til elevene i gruppene. Hvis mulig, del elevene inn i grupper på 5, og gi hver elev et eget rollekort. Hvis dette ikke er mulig, be noen elever om å ta to kort, etter behov. Først legger elevene kortene med forsiden ned og trekker et kort hver sin tur. Kortet de velger, er rollen de skal spille under rollespillet. Hvis de trekker to kort, skal de spille begge rollene.

5. Oppfordre elevene til å begynne med å presentere seg for komiteen og beskrive rollen sin. Deretter skal de samarbeide om å fylle ut arbeidsarket for planlegging av innsamlingsaksjonen. Sett en tidsbegrensning for denne oppgaven, for eksempel 25 minutter.

6. **Presentasjoner:** hver gruppe presenterer sine ideer og detaljer.

7. Elevene gir **tilbakemelding** på hver gruppes presentasjon og bestemmer seg til slutt for sin favorittidé.

8. Til slutt går elevene tilbake til gruppene sine og **reflekterer over lederskapskompetansene de har brukt** under denne aktiviteten ved hjelp av faste spørsmål (se avsnitt 5/Nødvendig materiell).

9. Samle hele gruppen igjen og be gruppene dele sine tanker om spørsmålene ovenfor.

10. Be elevene reflektere i læringsdagbøkene som lekser over rollen(e) de spilte i aktiviteten, og hva de lærte gjennom deltakelsen. Hvilke lederegenskaper har de utviklet eller forbedret på grunn av denne aktiviteten?

METODISKE ANBEFALINGER:

Denne øvelsen er basert på deltakende, erfaringsbasert og inkluderende pedagogikk. Nedenfor finner du de viktigste metodiske hensynene for å sikre at øvelsen utvikler lederegenskaper i et trygt og styrkende miljø:

- **Aktive elever:** Migrantkvinner er i denne øvelsen posisjonert som aktive, ikke passive, deltakere – beslutningstakere, skapere og ledere.
- **Praktisk skapelse:** Øvelsen innebærer å samarbeide om å utforme et arrangement som føles ekte, kulturelt relevant og gjennomførbart.
- **Læring gjennom handling**: Øvelsen lærer gjennom handling – planlegging, utforming, diskusjon, delegering, presentasjon osv.
- **Inkluderende fasilitering og kulturell sensitivitet**: Øvelsen bør gjennomføres i et trygt, inkluderende og kulturelt sensitivt læringsmiljø hvor alle oppmuntres til å si fra og engasjere seg.
- **Lav terskel for deltakelse:** Språket bør tilpasses elevenes språknivå, instruksjonene bør være korte og klare, og verktøyene (rollekort, planleggingsark) bør være godt strukturert.
- **Gruppedynamikk:** Organiser små grupper for å minimere presset og maksimere deltakelsen. Følg med på gruppene mens de arbeider med oppgaven for å sikre at alle får mulighet til å si noe.
- **Legg vekt på kollektivt lederskap** fremfor konkurrerende individuelt lederskap. Roter rollene slik at elevene kan øve på ulike roller og ferdigheter.

- **Trygt og støttende miljø:** Gjør det klart at det ikke finnes feil svar – alle ideer er velkomne. Fremme aktiv lytting, gjensidig respekt og oppmuntring i gruppene.
- **Refleksjon:** Gi tid til refleksjon over både følelser og resultater.
- **Relevans for virkeligheten**: Vis hvordan ferdighetene som utvikles gjennom denne aktiviteten, kan brukes i virkelige situasjoner.
- **Fleksibilitet:** Ta hensyn til språkferdigheter, lese- og skriveferdigheter, selvtillit, alder og bakgrunn. Gi mer støtte fra fasilitatoren der det er nødvendig.
- **Fokus på empowerment:** Fremhev elevenes styrker og prestasjoner i hvert trinn. Oppmuntre til anerkjennelse av overførbare ferdigheter de allerede har.

VURDERINGSOPPGAVE:

Be elevene om å vurdere sin egen prestasjon under oppgaven. Hvor godt viste de kreativitet, samarbeidsevner, kommunikasjonsevner og beslutningstaking? Viste de lederskap på noe tidspunkt?

Selvevaluering – Vurder påstandene fra 0 (uenig) til 5 (enig).

Jeg er fornøyd med min prestasjon under oppgaven i dag.

Jeg utviklet mine lederegenskaper under denne oppgaven.

Jeg brukte og utviklet kreativiteten min under denne oppgaven.

Jeg samarbeidet godt med gruppen min.

Jeg er fornøyd med beslutningene jeg tok under oppgaven.

Jeg formidlet ideene mine godt.

Hva trenger du å jobbe mer med/utvikle videre? Skriv notater nedenfor:

_____
_____
_____

Nyttige ressurser:

Nyttig lesestoff:

Europakommisjonen, 2019. Deltakende utdanning: Hva kan det bety? – Noen erfaringer fra Educitizens-prosjektet. Deltakende utdanning: Hva kan det bety? – Noen erfaringer fra…

Europakommisjonen, 2020. European School Education Platform. Styrke kreativiteten gjennom en prosjektbasert læringsmetode. Styrke kreativiteten gjennom en prosjektbasert læringsmetode | European School Education Platform

Tes Magazine, 2025. Hva er prosjektbasert læring? Hva er prosjektbasert læring? | Tes Magazine

Caingcoy, M.E. 2023. Kulturelt responsiv pedagogikk: En systematisk oversikt. asterCapital

Videre lesning:

Miller, W, 2023. Wiley Online Library. Migrant- og flyktningkvinner: Et argument for samfunnsledelse. Hentet fra: https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/jls.21858

Ramburn, T.T., Wu, Y.M., & Kronick, R. (2023). Felleshager som psykososiale tiltak for flyktninger og innvandrere: En narrativ gjennomgang. International Journal of Migration, Health and Social Care, 19(2), Hentet fra: 122-141.https://med-fom-psychiatry-sandbox2019.sites.olt.ubc.ca/files/2023/05/Ramburn-Triya-Community-gardens-as-psychosocial-interventions-for-refugees-and-migrants.pdf

Nødvendig utstyr:

- Tavle og penner/eller bærbar tavle/flipover til bruk i hagen.
- Sitteplasser i hagen for elevene, hvis øvelsene gjennomføres i hagen.
- Klippbrett – 1 per gruppe (for hagemiljø, hvis det ikke er bord å arbeide på)

Visuelt materiale:

Felleshage:

Kilde: Bilder av felleshager, last ned de BESTE gratis arkivbildene og HD-bildene av felleshager

For å inspirere til ideer for innsamlingsaksjoner:

 Kilde: Kakebuffé – Gratis bilde på Pixabay

Kakesalg

 Kilde: Lag en blomsterkjolet klutdukke · Gratis arkivbilde

Kunst- og håndverksverksted.

Rollekort:

Kort 1: Koordinator: Din rolle er å holde gruppen fokusert, lede diskusjonen og beslutningstakingen og sikre inkluderende deltakelse.
Kort 2: Kommunikasjonsansvarlig: Din rolle er å utforme markedsføringen (plakater, flyers osv.) og vurdere hvordan man best kan skape oppmerksomhet rundt arrangementet.
Kort 3: Logistikkplanlegger: Din rolle er å identifisere hvilke lokaler, materialer, ressurser og tillatelser som er nødvendige.
Kort 4: Samfunnskontakt: Din rolle er å vurdere hvordan du kan involvere medlemmer av lokalsamfunnet, frivillige eller partnere. Hvem er de viktigste interessentene? Hvordan vil du kontakte dem?
Kort 5: Økonomikontrollør: Din rolle er å estimere kostnader og sette innsamlingsmål.

Arbeidsark for planlegging av innsamlingsaksjon:

Navn på arrangementet:

Formål (hva samler vi inn penger til?):

Målbeløp:

Hvilke aktiviteter skal gjennomføres?

Hvor?

Hvem skal vi invitere?

Hvilke materialer og ressurser trenger vi?

Hvilke samarbeidspartnere kan støtte oss?

Hvordan skal vi involvere lokalsamfunnet?

Hvordan skal vi markedsføre arrangementet?

Hvem skal gjøre hva? (roller og oppgaver)

Spørsmål til refleksjon (på et utdelt ark)

1/ Hvordan tok vi beslutninger i gruppen vår?

2/ Fikk alle sjansen til å si noe? Hvorfor? Hvorfor ikke?

3/ Hvordan håndterte vi uenigheter eller meningsforskjeller?

4/ Hvilke ledelsesegenskaper bidro til at gruppen vår fungerte godt?

5/ Hvor samarbeidsvillig var gruppen?

6/ Hvor kreativ var du?

7/ Tenk på viktige lederegenskaper som delegering, aktiv lytting, problemløsning, intuisjon, initiativ og fleksibilitet – var det noen i gruppen som viste disse egenskapene?

4:2: Minihageprosjekt – Lederskapsutfordring

Læringsmål

- Elevene skal planlegge og lede et mini-prosjekt innen grønt entreprenørskap. De skal utvikle sine lederegenskaper i sammenheng med grønt entreprenørskap ved å bytte på å ta rollen som prosjektleder i sine små grupper. I tillegg skal de utvikle sine ferdigheter innen kommunikasjon, teamarbeid, miljøbevissthet og entreprenørskap.
- Denne øvelsen introduserer grønt entreprenørskap ved å veilede elevene fra klasseromsbasert planlegging av en mikrogrønn idé til faktisk gjennomføring i hagen, og styrker dermed lederskap, ansvar og bærekraftig beslutningstaking.

Beskrivelse

VARIGHET, RAMMER OG SPRÅKNIVÅ:

- Klasserom (planleggingsfase) og hage (gjennomføringsfase).
- 60 minutter (planlegging i klasserommet) + ca. 75 minutter (hage)
- Språknivå: B1 og høyere
- Kan tilpasses lavere nivåer ved å forenkle språket som brukes

FORBEREDELSER:

- **Klasserom**: planleggingsfasen: papir, penner, hagebøker, tilgang til internett for å søke etter ideer (hageblogger, ideer osv.). Liste over ideer til et miniprosjekt.
- **Hageinnretning**: gjennomføringsfasen: verktøyene og ressursene som elevene har listet opp i planleggingsfasen.
- Selv om det er sannsynlig at denne øvelsen ikke blir gjennomført helt til salgsfasen, er den en effektiv måte å introdusere konseptet for elevene på og vise dem hvordan en reell idé, med litt planlegging og lederskap, kan bli realisert med tid og engasjement.

BESKRIVELSE AV PROSESSEN:

Økt 1 (klasserom):

1. Forklar elevene at grønt entreprenørskap starter med en idé, deretter planlegging og så handling. I dag skal de planlegge en liten grønn aktivitet som om det var en mikrobedrift, og deretter skal dere gjennomføre det første trinnet i hagen.

2. Del elevene inn i små grupper og be dem velge en idé til en grønn mikrobedrift (se «Nødvendig materiale» for tre ideer).

3. Fordel roller i gruppen. Forslag til roller: Gruppeleder + gruppemedlemmer (2 per gruppe). Læreren roterer lederrollen i gruppene slik at alle elevene får prøve denne rollen i løpet av øvelsen.

4. Gi deltakerne et utdelingsark (se Nødvendig materiale) med spørsmål som veileder dem i planleggingen av bedriften. Gi deltakerne litt tid til å diskutere og planlegge prosjektet sitt. Til slutt skal deltakerne levere en liste over nødvendige ressurser og verktøy til kurslederen, som vil organisere dette til økt 2.

Økt 2 (hage):

1. Kurslederne bør understreke viktigheten av inkluderende lederskap, klar kommunikasjon og aktiv lytting under oppgaven. Deltakerne gjennomfører prosjektet sitt i hagen. Kurslederen roterer lederrollen i gruppene slik at hver deltaker får prøve seg i denne rollen under øvelsen. Oppfordre deltakerne til å ta bilder av prosjektet sitt under gjennomføringen, slik at de kan lage en minipresentasjon for medelevene.

2. Aktiv refleksjon: Etter at deltakerne har fullført sine miniprosjekter, samler du dem igjen for å reflektere over lederrollen og erfaringene deres. Be dem vurdere hva slags ledere de var? Og medstudentene deres? Hvilke ledelsesbeslutninger ble tatt? Hvordan ble utfordringene håndtert? Hvordan delte gruppen ansvaret? Hva lærte dere av hverandre? Hva ville dere gjort annerledes neste gang? Hva ville vært vårt neste skritt hvis vi fortsatte dette prosjektet?

3. Den neste aktiviteten følger opp denne og gir en mulighet til å snakke om miniprosjektene i et nettverksrollespill.

METODISKE ANBEFALINGER:

Denne aktiviteten integrerer:

- **Erfaringsbasert, aktiv læring**: bygger selvtillit gjennom handling, speiler den entreprenørielle prosessen og knytter tenkning/planlegging i klasserommet til reell handling.
- **Handling-refleksjonssyklus**: planlegging → gjennomføring + refleksjon
- **Prosjektbasert læring:** realistisk, målrettet miniprosjekt som krever planlegging, beslutningstaking, rollefordeling og gjennomføring.
- **Gjenspeiler reell grønn entreprenørpraksis,** der ideer utvikles i fellesskap og testes gjennom handling i virkelige omgivelser.
- **Situasjonsbasert læring i autentiske kontekster:** Hagen fungerer som et autentisk læringsmiljø der entreprenørbeslutninger har umiddelbare, synlige konsekvenser. Dette styrker relevansen av læringen og hjelper deltakerne å knytte sammen bærekraft, entreprenørskap og samfunnsengasjement.
- **Deltakende og inkluderende tilrettelegging:** Aktiviteten benytter seg av samskaping, gruppebeslutninger og delt ansvar for å sikre at alle deltakere kan bidra, uavhengig av språknivå eller tidligere erfaring. Kurslederne inntar rollen som tilretteleggere snarere enn instruktører, og støtter deltakerne uten å ta eierskap til beslutningene.
- **Differensiering og multimodal læring:** inkludering uavhengig av språkferdigheter, læringsstil eller selvtillit.

- **Lederskap som en felles praksis:** Lederskap fremstilles som kollektivt og roterende, noe som gjenspeiler samfunnsbaserte modeller for grønt entreprenørskap fremfor hierarkiske forretningsstrukturer. Deltakerne øver seg på å ta ansvar, koordinere oppgaver og støtte andre.
- **Refleksjon:** Strukturert refleksjon etter oppgaven hjelper deltakerne med å identifisere entreprenørferdigheter (planlegging, problemløsning, samarbeid, bevissthet om bærekraft) som kom frem under aktiviteten. Dette støtter selvbevissthet og selvtillit i deres entreprenørpotensial.

VURDERINGSOPPGAVE:

Be elevene om å vurdere sin egen prestasjon under oppgavene. Hvor godt demonstrerte de sine ferdigheter innen ledelse, entreprenørskap, samarbeid, kommunikasjon og beslutningstaking?

Selvevaluering – Vurder påstandene fra 0 (uenig) til 5 (enig)

Jeg er fornøyd med prestasjonen min under oppgavene i dag.

Jeg utviklet mine lederegenskaper under oppgavene.

Jeg samarbeidet godt med gruppen min.

Jeg er fornøyd med min problemløsning under oppgavene.

Jeg er fornøyd med beslutningstakingen min under oppgavene.

Jeg formidlet ideene mine godt.

Jeg støttet mine medstudenter når det var nødvendig.

Hva trenger du å jobbe mer med/utvikle videre? Skriv notater nedenfor:

Nyttige ressurser:

Europakommisjonen, 2020. European School Education Platform. Styrke kreativiteten gjennom en prosjektbasert læringsmetode. Styrke kreativiteten gjennom en prosjektbasert læringsmetode | European School Education Platform

Tes Magazine, 2025. Hva er prosjektbasert læring? Hva er prosjektbasert læring? | Tes Magazine

Nødvendig materiale:

Trinn 1. Noen sentrale ideer kan presenteres visuelt:

produkt / tjeneste
brukere / samfunn

bærekraft
roller

Trinn 1: Arbeidsark:
Ideer til små grønne entreprenørskapsprosjekter
Ide 1: Spiselige hageprodukter (f.eks. urter, salatblader, spiselige blomster)
Ide 2: Prosjekt for frø og planteoppstart (f.eks. frøplanter, frølagring)
Ide 3: Hagebaserte tjenester (f.eks. guidede turer, hjelp til planting, støtte til hagestell)

Planleggingsfasen

Planleggingsspørsmål:

1. Hva tilbyr vi? (planter, startpakker, hjelp)
2. Hvem er det for? (medlemmer av lokalsamfunnet, naboer, familier, besøkende)
3. Hvilke hageressurser trenger vi? (plass, verktøy, planter, vann)
4. Hva er det første vi kan gjøre i dag? (plante, klargjøre bed, starte frøplanter)
4. Hvem gjør hva i dag? (enkel rollefordeling)

Økt 2, Aktiv refleksjon:

1. Hva slags leder var du? Og dine kolleger?
2. Hvilke ledelsesbeslutninger ble tatt?
3. Hvordan ble utfordringene håndtert?
4. Hvordan delte gruppen ansvaret?
5. Hva lærte dere av hverandre?
6. Hva ville du gjort annerledes neste gang?
7. Hva ville være vårt neste skritt hvis vi fortsatte dette prosjektet?

16:00: Workshop om nettverksbygging og relasjonsbygging

Læringsmål

- Deltakerne skal utvikle selvtillit i nettverksbygging, kommunikasjonsevner og bånd til lokalsamfunnet gjennom grønn entreprenørskap og felleshager.
- De vil øve seg på å bygge relasjoner, oppdage felles interesser og styrke sin selvtillit i kommunikasjon.

Beskrivelse

VARIGHET, RAMMER OG SPRÅKNIVÅ:

- 60–75 minutter
- Hage eller klasserom
- Språknivå: B1 og høyere
- Kan tilpasses lavere nivåer ved å forenkle språket som brukes

FORBEREDELSE:

- Lag kopier av aktivitetsarket – se Nødvendig materiale for tekst: Spørsmål, språkledetråder og en tabell som skal fylles ut.
- Ordne sitteplassene: 2 rader som vender mot hverandre
- Hvis det er i et klasserom, skaff noen bilder av hagemiljøer og heng dem opp på veggene, legg til noen planter og typiske gjenstander fra hagen.
- Penner og skriveunderlag til aktivitetsarkene.
- Refleksjonsark

BESKRIVELSE AV PROSESSEN:

1/ Ta opp/forklar «nettverksbygging»: *Å knytte kontakter med andre for å utvikle sosiale og profesjonelle relasjoner og utveksle ideer om en felles interesse eller idé.* Fortell elevene at de skal utvikle sine ferdigheter i nettverksbygging i dagens aktivitet.

2/ Forklar elevene at de skal øve seg på nettverksbygging med hverandre. De skal sitte overfor hverandre og presentere seg selv og sine erfaringer med hagearbeid, dyrking av mat/planter og eventuelt entreprenørskap. Deretter skal de snakke om sitt mini-grønne prosjekt fra forrige øvelse. De skal lytte til hver idé – hva den gikk ut på, hva gruppen gjorde, det forventede resultatet, og til slutt stemme på den beste ideen og diskutere hvorfor. Vær oppmerksom på at elevene jobbet i små grupper med prosjektideene i oppgave 2, så sørg for å unngå å sette dem sammen med personer fra samme gruppe.

4/ Etter øvelsen stiller dere stolene i en sirkel og gir ledetråder til elever med svakere språkkunnskaper: *Jeg snakket med… / Jeg fikk kontakt med… / Jeg likte spesielt godt (prosjektidé)….* Dette styrker relasjonsbyggingen og øker selvtilliten.

5/ Refleksjon: Del ut refleksjonskort (se Materiell).

6/ Hvis dere er i hagen, avslutt med en tur rundt i hagen for å skape en mer uformell sosial setting for samtale mellom elevene.

METODISKE ANBEFALINGER:

- Erfaringsbasert læring
- Inkluderende tilrettelegging
- Strukturert nettverksbygging
- Læring mellom jevnaldrende

VURDERINGSOPPGAVE:

Elevenes kommunikasjonsevner kan vurderes uformelt under taleøvelsen. Lærerne kan notere styrker og gi individuell tilbakemelding til hver elev, samt komme med milde og nyttige forslag til forbedring.

Nyttige ressurser:

Europakommisjonen og OECD, N.D. Veiledningsnotat: Utvidelse av nettverk for innvandrerentreprenører. Veiledningsnotat: Utvidelse av nettverk for innvandrerentreprenører | Verktøyet for bedre entreprenørskapspolitikk

Nødvendig utstyr:

- Stoler/sitteplasser hvis det er i en hage
- Skriveunderlag for arbeidsark hvis man arbeider i hagen
- Refleksjonsark:

Jeg følte ….. da jeg nettverksbygde.

Jeg likte spesielt godt å snakke med … fordi …

Jeg følte meg mest trygg når …

Jeg følte meg minst trygg når …

Jeg skal prøve å jobbe med min …

Modul 5

Skalering og opprettholdelse av grønne virksomheter for langsiktig innvirkning

5:1: Markedsdyrkingslaboratoriet

Læringsmål

- Utstyre samfunnsopplærere og ungdomsarbeidere med den nødvendige kunnskapen, verktøyene og strategiene som trengs for å støtte unge innvandrerkvinner i å effektivt starte og opprettholde markedshagebruk som en grønn inntektsgenererende aktivitet.

Lærere og ungdomsarbeidere vil lære hvordan de kan:

- Støtte unge innvandrerkvinner i å tilegne seg ferdigheter innen markedsdyrking gjennom landbrukspraksis, identifisering av avlinger og verktøy.
- Fremme miljømessig bærekraftige og klimaresistente praksiser ved å oppmuntre til teknikker med lav miljøpåvirkning, som vannsparing, kompostering, lagring av frø, agroøkologi og permakultur.

Beskrivelse

VARIGHET, RAMMER OG SPRÅKNIVÅ:

- 1 time teori + 2 timer praksis
- Hageområde hvis tilgjengelig. Teorien kan gjennomgås i et klasserom på forhånd
- Krav til språknivå: A2 og høyere

FORBEREDELSE:

-Forbered pedagogiske verktøy og visuelt materiale
-Sørg for tilgang til en felles hage for praktisk demonstrasjon

BESKRIVELSE AV PROSESSEN:

-Grunnleggende vurdering: Identifiser deltakernes behov og eksisterende kunnskap for å tilpasse aktiviteten, sjekk tilgjengelig plass, jordkvalitet, sesong og klimatiske begrensninger.

-Planlegging: Velg egnede avlinger, miljøvennlige metoder, verktøy og en enkel produksjonskalender tilpasset små felleshageparseller.

-Dyrking: Opplær deltakerne i grunnleggende teknikker for markedshagebruk, som jordforberedelse, såing, omplanting, vanning og skadedyrbekjempelse.

-Bærekraft: Anvend klimaresistente og miljøvennlige metoder, inkludert kompostering, vannbesparende vanning, lagring av frø, agroøkologi og permakulturprinsipper.

-Høsting: Lær når og hvordan man høster avlingene for å sikre kvalitet, matsikkerhet og optimale avlinger.

-Markedsføring: Utforsk lokale salgskanaler (lokale markeder, direkte salg, grupper) og grunnleggende pris- og presentasjonsstrategier for å selge overskuddsprodukter.

METODISKE ANBEFALINGER:

- Bruk deltakende, praktiske læringsmetoder som verdsetter deltakernes eksisterende kunnskap og kulturelle landbrukspraksis. Oppmuntre til læring mellom jevnaldrende, eksperimentering og refleksjon for å bygge selvtillit, autonomi og langsiktig engasjement.

EVALUERINGSOPPGAVE:

Verktøy 1 – Spørreskjema før og etter aktiviteten: Spør deltakerne om deres kunnskap om hagearbeid, avlinger, verktøy og bærekraftige praksiser før og etter aktiviteten for å måle læringsfremgang og resultater. Del ut en kort, enkel spørreundersøkelse med flervalgsspørsmål og åpne spørsmål, og sammenlign resultatene.

Eksempel på spørsmål:

a-Sett følgende hagearbeidsoppgaver i riktig rekkefølge: Vanning – høsting – såing – luking – salg – jordforberedelse – planteskoleforvaltning – omplanting – frøvalg

b-Koble verktøynavnene til bildene: hakke – spade – rive – hagegaffel – håndspade – vannkanne – beskjæringssaks – trillebår

c-Koble bildene og navnene på avlingene sammen

Verktøy 2 – Oppgavebasert vurdering/sjekkliste for praktisk observasjon: Etter en demonstrasjon observerer du deltakerne under praktiske oppgaver som jordforberedelse, såing, vanning og kompostering ved hjelp av en sjekkliste over nøkkelferdigheter og bærekraftige praksiser. Merk ferdighetsnivåer (f.eks. trenger støtte, under utvikling, dyktig) for å vurdere ferdighetsinnlæring og gi tilpasset tilbakemelding.

Nyttige ressurser:

Peterson, C. (15. august 2019). *Hvordan jeg utformet layouten til min småskala grønnsakshage* [Video]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=7smYrsZ8Mts

JM Fortier. (3. mars 2025). *30 uunnværlige verktøy for små regenerative gårder og grønnsakshager* [Video]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=vMQiVsZL83M

Garden Ask Farmer Keith. (2024). *Den ultimate planen for en grønnsakshage på under 14 minutter* [Video]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=wk5uoi5wdow

Growers Daily. (25. april 2025). *Grunnleggende ferdigheter i grønnsaksdyrking + direkte såing etter dekkvekst* [Video]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=UQLabDK_GVA

14 lønnsomme avlinger for grønnsaksdyrking på små arealer. (12. april 2024). *YouTube-video* [Video]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=md9RH7CHJu0

Epic Gardening. (14. august 2025). *10 uunnværlige hageverktøy alle gartnere bør ha* [Video]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=qJatdjUvwKk

Potagers en permaculture : 4 exemples sur le même jardin. (1. juni 2018). *YouTube-video* [Video]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=ct8ShRPK0cQ

Nødvendig utstyr:

- **Fysiske redskaper og materialer:** håndspader, hakker, vannkanner, hansker, såkasser, kompostbeholdere, frø/frøplanter, jord, små beholdere eller høye bed.
- **Trykte materialer:** utdelingsark, veiledninger om avlinger (med bilder) og bærekraftige praksiser, observasjonssjekklister, aktivitetsark.
- **Digitale ressurser:** datamaskin eller nettbrett, internettilgang for research eller veiledninger, grafikk eller visuelle hjelpemidler om planteteknikker, agroøkologi og permakulturmetoder.
- **Opptak- og presentasjonsverktøy:** flipover, tusjer, kamera eller smarttelefon for å dokumentere fremgang, og en projektor.
- **Annet:** verneklær, etiketter til planter og et enkelt målebånd eller linjal til planlegging av tomten.

5:2: Anvendt Green Canvas-modell i felleshage/simulering

Læringsmål

- Støtte unge innvandrerkvinner i å utvikle en skalerbar og bærekraftig markedsdyrking/grønn forretningsmodell.
- Støtte deltakerne i å velge salgskanaler tilpasset små tomter i urbane felleshager.
- Identifisere finansieringskilder, partnerskap og nettverk som kan bidra til at virksomhetene vokser.
- -Opprette overvåkings- og evalueringssystemer for å følge med på fremdrift og langsiktige resultater.

Beskrivelse

VARIGHET, RAMMER OG SPRÅKNIVÅ:

- ❖ 2 timer teori og 1 time praksis
- ❖ Undervisning i klasserom
- ❖ Krav til språknivå: A2 og høyere

FORBEREDELSE:

- Forbered Green Canvas-maler som deltakerne skal fylle ut: Mal for Green Business Model Canvas

BESKRIVELSE AV PROSESSEN:

-Grunnleggende vurdering: finn ut deltakernes innledende kunnskap, ferdigheter og mål for bedre gruppedynamikk og tilpasset innhold.

-Identifisering: Definer målmarkedet og valg av avlingsvekster.

-Markedsanalyse: Identifiser potensielle kunder, prisstrategier, distribusjonskanaler og markedsføringsmetoder.

-Skreddersydd produksjonssimulering: Planlegg planteplaner, vekstskifte, jordforberedelse og spesifikke dyrkingsteknikker.

-Bærekraft: Inkorporer kompostering, vannbesparende vanning, skadedyrbekjempelse, agroøkologi og permakulturpraksis.

-Evaluering: Gjennomgå modellen for å vurdere gjennomførbarhet, mangler og forbedringsmuligheter.

-Bærekraft: Finn alternative finansieringskilder, partnerskap og nettverk som kan bidra til at virksomheten vokser.

METODISKE ANBEFALINGER:

- Bruk et deltakende workshopformat med visuelle hjelpemidler og et stort lerret eller en plakat for å muliggjøre innspill og diskusjon i gruppen. Oppmuntre til idémyldring, kartlegging og tilbakemeldinger fra kolleger for å fremme eierskap og praktiske planleggingsferdigheter.

VURDERINGSOPPGAVE:

-Evaluering av **ferdigstilt kanvas:** Sjekk at hver del av kanvaset er fullstendig og realistisk.

-Tilbakemelding på gruppepresentasjon: La deltakerne presentere lerretet sitt og motta strukturert tilbakemelding fra kolleger og fasilitator.

Nyttige ressurser:

Aini, N. (2025). *Green business model canvas: A framework for sustainable business practice*. *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science, 1441*(1), 012029. https://doi.org/10.1088/1755-1315/1441/1/012029

Roebuck, J. (2024). *Small farm, big profits: the market garden formula that works* [Video]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=yh3b7N54QP4

hub.brussels. (13. september 2023). *Business Model Canvas, et verktøy for å visualisere prosjektet ditt*. hub.brussels. https://info.hub.brussels/en/guide/starting-business/business-model-canvas-tool-visualise-your-project

Borderstep Institute. (2017). *Sustainable Business Canvas* (SBC_EN.pdf). StartGreen. https://start-green.net/documents/8790/SBC_EN.pdf

Nødvendig materiale:

- Store plakater eller digital lerretmal, tusjer, klistrelapper, utdelingsmateriale med eksempler på avlinger og bærekraftige praksiser.
- Bærbar PC/nettbrett og projektor for referansemateriale eller eksempler på nettet.
- Observasjonssjekkliste for fasilitatorer for å notere deltakelse, forståelse og kreativitet.

Co-funded by the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the Le Bureau International Jeunesse (BIJ). Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.